

FÁBIÁN LÁSZLÓ
A lila ruhás hölgy

Allegóriaféle az irodalomról

...nem az ismerős tájon vonatozom; az ablakon túl az aszály által letarolt alföldi táj: különösképpen nyílt vizekkel – a mostoha időjárás ellenére; a fürkében, aminek az ajtó felőli sarkában ülök, menetirányban, korosodó házaspár az útitársam: a férfi olvas, az asszony – akárha minden pillanatban kívánságait lesné – minden mozdulatára fölkapja fejét bóbiskolásából, alig váltanak szót; a férfi valami katasztrófabestsellert olvas; időnként, mint az asszonyt, engem is önkéntelen rázkódás lendít ki rám törő álmomból, az unalmas kinti látvány alacsony inger az alvaskísérletekkel szemben;

útvonalam legnagyobb közbülső állomásán, látom az ablakból, újabb utasok szállnak föl, a vonat indul tovább, ők igyekeznek rokonszenves helyet keríteni maguknak a nem éppen néptelen járaton; már-már azt hihetném, lefutott a helykeresés, amikor első pillantásra középkorúnak látzó magas asszony áll meg a fürkeajtónál, megszemléli az utastársaságot, majd határozottan belép, nem köszön, nem érdeklődik, szabad-e helyet foglalnia, röpké tétovázás után velem szemben ül le, háttal a menetiránynak, kis fekete kezitáskáját maga és a folyosófal közé szorítva; különösebb reakciók nélkül méri föl – most már belülről – a fürke helyzetét, népességét, hosszú lábát keresztbe veti, kissé féloldalas ülésbe merevedve bámul ki az ablakon –

akkor veszem csak észre, viszonylag vastagabb szálú, püspöklila harisnyanadrágot visel (naná, sunyi pillantásom föl-kúszott combján egészen a sűrke hosszított pólóig, könnyű volt kikövetkeztetnem), lilaságán a feszülő részeken enyhén átüt, átsejlik a bőr színe, de azért a lila uralja; a sűrke ruha fölött vékony szteppelt műszálás dzsekit hord kinyitva, azonban nem tudom fölmérni, csupán elképzelni, melle méretét, alakját; rövidre vágott haja ízléses vörösre színezett (a valószínűsíthető ősz szálatkat jóindulatúan elfödi, néha széttárt jobb kezének fésű-ujjaival beletúr, oldalra igazítja; zavarból, nyugtalanságból származó mechanizmus lehet, egyúttal talán figyelemfölvívás szintén, tudhatná, figyelmem belépte óta az övé;

természetesen tisztában vagyok velem, ebben a helyzetben kínos lenne – nemcsak nekem, az ő számára is – komolyabban próbálkoznom, maradok a decens, tolakodás látszatát is kerülő szemlélődés mellett, ámbár a titok-

zatosan feszült arc látványa csiklandozza fantáziámat, biztatóbb körülmények között alighanem számíthatnám a tisztos alkalmat az ismerkedésre, holott közben egy végtelen tetsző mozdulattal lába bokámat érinti –

válasz nélkül elkönyvelem;

érdeklődésem élénk, ám tartózkodó, eszem ágában sincs érinteni sem személyisége belsőbb tereumait, a legcsekélyebb nyomulást is tilosnak vélem (ráadásul: nem tudhatom, meddig utazik; megfordult fejemben, ha addig, ameddig én, legálisan szólíthatom meg ottani eligazításomra), csak azok a frizurát igazító álságos gesztusok ne lennének! na, meg a kísértő combmozgások; időről időre a házaspárra szalad tekintetem, teljesen érdektelennek mutatják magukat, mégis az a benyomásom, mintha feszülten várokoznának, ki tudja, mire –

a velem szemközt ülő (valamikor egyetlen szóval *vizavimnak* nevezhettem volna) meglepő dologra szánja el magát: táskáját ölébe emelve, ismerős eszközt bányászik elő, szájfénnyel kihúzza ajkait; mozdulata gyakorlottságra utal, én pedig kissé hosszabban meredek arcára, megálapítom: közelebb állhat az ötvenhez, mint a negyvenhez: a szájfény kontrasztja árulkodik, megcsalja használóját;

ebben a pillanatban kezd körvonalazódni bennem a bujkáló gondolat: titkos találkára igyekezhet valahová (az nem fordul meg fejemben egyelőre, hogy akár onnan jöhet, rutinosan próbálja rendbe hozni magát a gyanúsítások elkerülésére), nagyon meg akar felelni: az a lila harisnyanadrág bizony erőteljes fölszólító erővel bír, még ha állítják is képzett (képzeltgő) tudorok, hogy ez a szín a depresszióhoz kapcsolható a preferenciája által, nekem azonban a tunika praktikussága gyanúsabb: gyors vetkőzést, rapid öltözködést kínál – az efféle alkalmak előnyös lebonyolításában; az élettapasztalata ennyi idősszont már megtaníthatta a körülményeskedések kerülésére – netán az öltözködésében csakúgy; mintegy kamaszos infantilizmussal azon méltázom, vajon szívesen kennék-e kedvezményezettje a lila meghívásnak?

egyre nyilvánvalóbban –

nem zavar az arc korához illő fáradsága, a tekintet olykor álcázatlan, kósza bizonytalansága, a combizmok ritkás rezdülései viszont egyre inkább szolid vágyakozásfélét fészkeltetnek belém;

ezúttal csinos kis zsebtükröt kotor elő táskájából, izgatottan haját igazgatja, egy rakoncátlanul ítélt tincset kísérel meg a helyére igazítani, nem látom át a mozdulat jelentőségét, mivel valóságos eredményt sem látok benne, ő azonban ragaszkodik a műgondhoz, majd megnyugodva visszateszi táskájába a lecsukott tükröt, én legszívesebben felé mutatnám enyhén ironikus nyugtaképpen magasba emelt, kiegyenesített jobb hüvelykujjamat – az elismerés nemzetközileg elfogadott jelzésekként, nálam egyúttal azt (is) jelentené, fölösleges volt, nélküle is tetszett, vonz annyira, hogy ne legyen szükség fokozásokra; érthető okokból ezt a tré-

fásnak ítéltető gesztust sem engedem meg magamnak, továbbra tartózkodom zavarba hozásától, esetleges saját zavaromtól,

bizalmasabban: nem szolgáltatjuk ki *magunkat* (dőlt betűvel, mert nem pusztán nyomatékosítás, de túlzó, sőt, indokolatlan azonosítás rejlik benne!) *idegeneknek*, ez a házaspár lenne az ablaknál;

a szájfény után ez már a második jelzésként azonosítható (félreanyagítható?) aktus volt részéről, másodszor bizonyítom gyávaságomat, ügyetlenségemet, ha alkalmasint annak tekinti, ellenben arca csaknem rezdületlen, szeméből sem olvasható ki noszogatót, tiltást sem, annál meg tapintatosabb vagyok, semhogy nagyképű módon kellemetlen helyzetbe hozzam; igen, ennek az asszonynak az arca a legfegyelmetesebb, aligha bírna más többet leolvasni róla, mint amennyi nekem sikerült, viszont egyáltalán nem jelent ez az arc közömbösséget, érdektelenséget, de még unalmat sem, valószínűbb, csak az önfegyelem visszfénye siklik le róla, vagy a tartózkodó büszkesége: tessék engem meghódítani igényesebb trükkel (a sunyi bámulat, ez én volnék, szájalmasan kevés), a tartásban ugyanis fölfedezhető valami – hajdan úgy mondták – fejedelmi, de legalább is fennsőbbség, aki érdeklődnék irántam, kalkuláljon velem –

nem értem rá mindezt higgadtan végiggondolni, amikor bekövetkezett a legfurcsább fordulat: táskájából ezúttal nagymintás ruhadarabot cibált elő, első pillantásra – természetesen szemem sarkából – fürdőruhaként azonosítottam, ami nem volt tévedés, amint szétteregette, megrázta maga előtt, nyilvánvalóvá vált, mindössze az nem, mit kereshet a táskában, nem látszott nedvesnek, hova tart vele ebben a viszonylag kései időpontban, fölületes ismereteim szerint innét igencsak távol van jeles fürdőhely, mire odaér, az már nem fogad vendégeket, másfelől abból a kisméretű táskából egyéb fürdőkelléket a legügyesebb illuzionista sem volna képes elővarázsolni, a nő pedig hosszan, figyelmesen a ruhadarab műanyag csatjaival kezdett foglalkozni, mintha kézből ekként pontosan méretére igazíthatná őket –

ebben a hosszadalmas matatásban bizarr fölismerésem akadt: nevezetesen, hogy a hölgynek nem szép a keze! Ideálroncsoló észrevétel volt, noha – világos – nem volt, nem lehetett az ideálom, ahhoz túlságosan rövid, alkalmatlan volt véletlen találkozásunk (finomítva: *a* találkozás; ugyan milyen jögről aggodatok rá birtokviszonyt?), egy film jutott eszembe: Nagy Károly, a frank király anyja, Nagylábú Berta tappancsait bámulva konstatálja a ragadványnév jogosságát; szóval a hölgy keze hasonló módon nagy volt, ujjai férfiasan vastagabbak a kecsesnél, egyáltalán nem illettek még törékenynek nem mondható alkatához sem, akárha valahogy, valahol mesterien csuklójára akasztották volna, amellet – mint mondtam – nem értettem, hogy jutott eszébe éppen ez a foglalatosság a vonaton, ha egyszer úgysem old meg semmit, aztán – persze – besöpörtem kezdeti föltételezésem sajátos mozzanatának: találkára megy, annyiféle erotikus

bolondéria fordul elő világunkban, ez akár egy szolidabb kísértés lehet a vágyfokozás fölmérhetetlenül gazdag kínálatából –

mi több, pontosan ennek az aprólékos, logikátlan matatásnak köszönhetően erősödött meg bennem a föltevés, miszerint találkára megy (egyszerűen rokonszenvesebb volt azt gondolnom, hogy nem onnan jön), ugyanis fölfedeztem, hogy egyik ujján sem visel gyűrűt (amennyiben onnét tartana hazafelé, a gyűrűnek vissza kéne kerülnie, olcsó baklövés volna megbukni hiányán);

azt nem tudnám megmagyarázni, minek okán könnyebbültem meg attól a gondolattól, hogy logikus a föltételezésem a célirányról, semmivel sem kerültem beljebb az eseménybe, úgy tetszik, nem annyira irigységet éreztem a lehetséges partner iránt, mint inkább elismerést a – meggyőződésem szerint – kihívóan érdekes választás miatt, úgy ítéltam, egy ilyen nőt – gendervilág ide, gendervilág oda – úgyszólván kötelező bevállalni, megkívánja az elismerés, a hűség a női nemhez, az azonban kétségtelen, legszívesebben leszálltam volna utána az általa megfelelőnek tartott állomáson, legszívesebben kibogoztam volna előlem mindenképpen elzárt történetét, kiváltképpen úgy, ha valamicskét magam is szerepelhetek benne, nem kizárólag statisztaként; mesterségbeli ártalom volna csupán, hogy régóta foglalkoztatnak hasonló továbbgondolások, befejezett és befejezetlen virtuális történetek netán képzettársításokkal kiegészített vagy átformált, áthangolt históriák, amelyek a szerelmek, szenvedélyek valóságossága körül téblábolnak, amelyekben akár magam örömeire, gyarlóságaira vagy emelkedettségeire, netán szenvedéseire keresek utólagos indoklásokat, magyarázatokat, de még merészebb általánosításokat szintén, nem bírván hátrébb taszigálni a tolakodó fantáziát – reménykedve a *pótlék* valóságosságában, ha már egyszer valós nem lehet? Ám az irodalom – számomra nem kétséges – valahogy ekképp működik, ha és amennyiben...